

Stockholm 6 maj 2025

YTTRANDE ÖVER HYRA ANSTALTSPLATSER UTOMLANDS (DS 2025:1)

Er beteckning Ju2025/00311

Justitiedepartementet har gett Saco-S, Akademiker i staten, möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande. Saco-S lämnar synpunkter på förslagen huvudsakligen utifrån hur förbundens medlemmar påverkas.

Övergripande synpunkter

Huvudregeln måste vara att fängelsestraff avtjänas i Sverige. Kriminalvårdens behov av bemanning, för att fylla befintliga platser och nå full kapacitet måste lösas på annat sätt.

Om förslaget att hyra anstaltsplatser i andra länder ska genomföras, måste regeringen säkerställa att rättssäkerheten efterlevs, att straffen är likvärdiga med de som verkställs i Sverige, att Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter följs och att verksamheten kan granskas av svenska myndigheter. Det finns oklarheter på alla dessa områden i promemorian, som behöver klargöras i det fortsatta beredningsarbetet.

Anstaltsplatser utomlands bör i så stor utsträckning som möjligt bemannas med utsänd personal i vissa funktioner

Saco-S delar bedömningen i promemorian att beslutar man hyra anstaltsplatser utomlands bör man bemanna dessa med utsänd personal i så stor utsträckning som möjligt. Det finns många skäl till detta och utredningen tar upp ett flertal. I utredningen framgår dock inte tillräckligt tydligt hur verksamheten ska bedrivas. Hur verksamheten bedrivs och organiseras har stor betydelse för hur Kriminalvården kommer att kunna bemanna med akademisk kompetens.

Svenska lagar och kollektivavtal,

Saco-S anser att en helt svensk verksamhet som utgår från svenska lagar ska lyda under svenska arbetsrättsliga lagar och kollektivavtal avseende personalens rättigheter, skyldigheter och villkor

I avsnitt 14 finns uttalanden om att det krävs särskild lagstiftning för att göra arbetsmiljölagen tillämplig på ett utlandsfängelse. Vidare sägs att det är ”nödvändigt att ingå en internationell överenskommelse vid förhyrning av anstaltsplatser utomlands. I överenskommelsen mellan Sverige och det mottagande landet bör anges att svenska arbetsrättsliga regler ska gälla för utsänd personal. Det bör också övervägas att i överenskommelse mellan Kriminalvården och arbetstagare som är aktuella för utlandsstationering klargöra att svenska arbetsrättsliga regler ska tillämpas för anställningsförhållandet.”

Också medbestämmandelagens, anställningsskyddslagens och förtroendemannalagens giltighet kan klargöras genom avtalet med värdlandet inklusive frågan om skyddsombud och lokala förtroendevalda och dess verksamhet så att inte värdlandets lagstiftning tar över. I kollektivavtal kan klargöras hur parterna ser på samverkansfrågor och förtroendevaldas ställning på andra helsvenska inrättningar utomlands än beskickningar.

Dock ser Saco-S komplikationer som behöver klargöras. På en sådan anstalt kommer det arbeta personal som gäller under två olika länders arbetsmiljö- och arbetsrättsliga

lagar. Vilken lagstiftning och vilka kollektivavtal ska ha företräde när både inhyrd personal och svensk personal är inblandade? Här finns oklarheter som behöver omhändertas i det fortsatta beredningsarbetet.

Arbetstvister

Arbetsrättsliga ärenden och tvister som rör utsänd personal bör hanteras i Sverige och inte på plats i ett annat land. Om en utsänd medarbetare riskerar att bli föremål för Kriminalvårdens personalansvarsnämnd, bör Kriminalvården avbryta utlandsstationeringen och hantera ärendet vid myndigheten i Sverige. Detta överensstämmer med den praxis som statliga myndigheter vanligtvis tillämpar vid utlandsstationering.

Säkerhetsprövning av personal

Säkerheten för personal och intagna är beroende av att det inte kommer in personal på anstalt som på olika sätt är korrupt. För att förhindra detta görs säkerhetsprövningar. Det är oklart hur arbetsgivaren ska kunna tillämpa säkerhetsskyddslagstiftningen utifrån utredningens förslag att hyra anstaltsplatser utomlands. I promemorian pekar man på att det ska regleras i avtal med det tilltänkta landet, men går inte in närmare på hur det ska gå till. Hur ska säkerhetsbedömning av lokalanställda respektive utsända hanteras?

Konsekvenser

Redogörelsen för de ekonomiska konsekvenserna av förslaget är mycket bristfälliga. Det går i stort sett inte att dra några slutsatser alls om hur mycket det kommer att kosta att genomföra dessa. Till exempel ingår inte kostnader för hyra av lokaler, transporter, sysselsättning, sjukvård, tolk, hemresor för personal, medföljande familjemedlemmar och boende för personal. I det fortsatta beredningsarbetet måste det tas fram en mer realistisk och utförlig beräkning av kostnaderna för förslaget.

Anna Steen

Ordförande Saco-S